

**DĒL LATVIJOS RESPUBLIKOS ELEKTROS
ENERGIJOS PERDAVIMO SISTEMOS
OPERATORIAUS ELEKTROS ENERGIJOS KAUPIMO
ĪRENGINĪŅU NAUDOJIMO TAISYKLIŅU VIEŠOS
KONSULTACIJOS**

AB „Ignitis gamyba” (toliau – Bendrovė) susipažino su Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas viešajai konsultācijai¹ pateiktu “Elektros enerģijas pārvades sistēmas operatorim pakļautās elektros enerģijas kaupikļa izmantošanas noteikumi” projektu (toliau – Taisyklių projektas) ir šiuo raštu teikia esmines pastabas žemiau:

1. Dėl Taisyklių projekto atitikties Direktyvos reikalavimams.

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES¹² (suvestinė aktuali redakcija) (toliau - Direktyva) 66 straipsnio 6 dalies 2 ir 3 pastraipos numato: *“Nukrypstant nuo 54 straipsnio 2 dalies, Estija, Latvija ir Lietuva gali leisti savo pervedimo sistemos operatoriams ir su pervedimo sistemos operatoriais susijusioms įmonėms turėti nuosavybės teisę, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius nerengiant atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso ir gali leisti tokiems energijos kaupimo įrenginiams pirkti arba parduoti elektros energiją balansavimo rinkose. Pirmoje ir antroje pastraipose nurodytos nukrypti leidžiančios nuostatos taikomos ne ilgiau kaip trejus metus nuo Estijos, Latvijos ir Lietuvos prisijungimo prie žemyninės Europos sinchroninės zonos. Jei būtina užtikrinti tiekimo saugumą, Komisija pradinį trejų metų laikotarpį gali pratęsti ne ilgiau kaip penkeriems metams.”* Bendrovės vertinimu, Taisyklių projektas parengtas ir siūlomas tvirtinti netinkamai perkeliant Direktyvą ir nesilaikant joje numatytų išimčių taikymo tvarkos dėl šių priežasčių:

a) Direktyvos įgyvendinimas turėtų būti įstatymo lygmens teisės aktu, o ne reguliuojančios institucijos tvirtinamu

**PAR LATVIJAS REPUBLIKAS ELEKTROENERGIJAS
PĀRVADES SISTĒMAS OPERĀTORA
ELEKTROENERGIJAS UZKRĀŠANAS IEKĀRTU
IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PUBLISKU
KONSULTĀCIJU**

AB “Ignitis gamyba” (turpmāk – Sabiedrība) iepazīs ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas publiskajai konsultācijai¹ iesniegtu “Elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumi” projektu (turpmāk - Noteikumu projekts) un šajā vēstulē sniedz būtiskas piezīmes:

1. Saistībā ar Noteikumu projekta atbilstību Direktīvas prasībām.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2019. gada 5. jūnija (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES¹² (konsolidētā versija, ja piemērojama) (turpmāk tekstā – Direktīva) 66. panta 6. punkta 2. un 3. apakšpunkts paredz: “Atkāpjoties no 54. panta 2. punkta, Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem pārvades sistēmu operatoriem un ar pārvades sistēmu operatoriem saistītiem uzņēmumiem piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrāšanas iekārtas bez atklātas, pārrēdzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras un var atļaut šādām enerģijas uzkrāšanas iekārtām pirkt vai pārdot elektroenerģiju balansēšanas tirgos. Pirmajā un otrajā daļā minētās atkāpes piemēro ne ilgāk kā trīs gadus no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas pievienošanās dienas Kontinentālās Eiropas sinchronajai zonai. Ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu piegādes drošību, Komisija var pagarināt sākotnējo trīs gadu periodu ne ilgāk kā par pieciem gadiem.” Sabiedrības vērtējumā Noteikumu projekts ir sagatavots un iesniegts apstiprināšanai neatbilstoši transponējot Direktīvu un neievērojot tajā paredzēto izņēmumu piemērošanas procedūru šādu iemeslu dēļ:

a) Direktīva jāievieš ar tiesību aktu līmeņa likumu, nevis ar regulatīvās iestādes apstiprinātu tiesību aktu, jo

¹ <https://www.sprk.gov.lv/content/publiskas-konsultacijas>

² Buvo pakeista 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1711, kuria dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944 / Tika grožyta 2024.gada 13.jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes direktyva (ES) 2024/1711, ar kuru saistībā ar Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa pilnveidošanu daļēji groza (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944

teisēs aktu, nes Direktīvoje numatyta valstybei narei pareiga įgyvendinti šią Direktivą;

b) Direktiva aiškiai įtvirtina, kad nukrypti leidžiančios nuostatos, kai perdavimo sistemos operatoriui leidžiama dalyvauti balansavimo pajėgumų rinkoje, turėtų būti laikinos ir nustatytos ne ilgesniam laikotarpiui, nei numatyta Direktīvoje, tačiau Taisyklių projekte nėra numatomas jos galiojimo terminas arba terminas iki kurio perdavimo sistemos operatorius gali dalyvauti balansavimo pajėgumų rinkoje.

c) Taip pat, įvertinus, tai, kad perdavimo sistemos operatoriui leidžiama dalyvauti balansavimo pajėgumų rinkoje laikinai, Taisyklių projekte turėtų būti numatyta procedūra, kaip pasibaigus numatytam terminui kaupimo įrenginys bus perduodamas rinkai.

2. Dėl Taisyklių projekto 9 punkto, kuris numato, kad „Sistemos operatorius, atsižvelgdamas į kaupimo įrenginio eksploatavimo techninius poreikius, gali pirkti arba parduoti elektros energiją, skirtą kaupimo įrenginiui įkrauti arba iškrauti, kitos paros arba einamosios paros rinkoje“.

Kaip minėta, Direktivos 54 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „perdavimo sistemos operatorius negali nuosavybės teise valdyti, plėtoti, valdyti ar eksploatuoti kaupimo įrenginių“. Direktivos 54 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad, nukrypdomas nuo Direktivos 54 straipsnio 1 dalies, valstybės narės gali leisti perdavimo sistemos operatoriui nuosavybės teise valdyti, plėtoti, valdyti ar eksploatuoti kaupimo įrenginius, jei tenkinamos visos Direktivos 54 straipsnio 2 dalies b) papunktyje numatyta viena iš šių sąlygų: „tokie įrenginiai arba su dažnio reguliavimu nesusijusios papildomos paslaugos yra būtini, kad perdavimo sistemos operatoriai galėtų įvykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą, siekiant veiksmingo, patikimo ir saugaus perdavimo sistemos eksploatavimo, ir kad jie nebūtų naudojami elektros energijai pirkti arba parduoti elektros energijos rinkose“.

Direktivos 66 straipsnio 6 dalis numato: „Nukrypstant nuo 54 straipsnio 2 dalies, Estija, Latvija ir Lietuva gali leisti savo perdavimo sistemos operatoriams ir su perdavimo sistemos operatoriais susijusioms įmonėms turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius nerengiant atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso ir gali leisti tokiems energijos kaupimo įrenginiams pirkti arba parduoti elektros energiją balansavimo rinkose“.

Europos Komisija yra suteikusi išimtį Baltijos sistemų operatoriams naudoti jiems priklausančią įrangą balansavimo rinkoje. Tačiau ši išimtis nesuteikia galimybės perdavimo sistemų operatoriams su savo įrenginiais dalyvauti elektros energijos biržoje kitos paros ir einamosios paros rinkose. Todėl tokia Taisyklių projekte numatyta galimybė perdavimo sistemos operatoriui su turimais įrenginiais vykdyti prekybą minėtose rinkose prieštarauja tinkamam Direktivos perkėlimui ir konkurencijos tarp elektros energetikos rinkos dalyvių teisiniam reguliavimui dėl perdavimo sistemos operatoriaus statuso.

Perdavimo sistemos operatorius gali pirkti elektros energiją kitos paros ir einamosios paros rinkose tik perdavimo sistemoje patiriamų nuostolių kompensavimui, tačiau perdavimo sistemos operatorius neturėtų dalyvauti elektros energijos kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkose kitais tikslais dėl

Direktiva paredz dalībvalstij pienākumu ieviest šo Direktīvu;

b) Direktīva skaidri nosaka, ka atkāpēm, kad pārvades sistēmas operators drīkst piedalīties balansēšanas jaudu tirgū, jābūt pagaidu un noteiktām uz laiku, kas nepārsniedz Direktīvā paredzēto laiku, taču Noteikumu projektā nav noteikts to derīguma termiņš vai periods, līdz kuram pārvades sistēmas operators var piedalīties balansēšanas jaudu tirgū.

c) vienlaikus ņemot vērā faktu, ka pārvades sistēmas operators drīkst piedalīties balansēšanas jaudu tirgū uz laiku, Noteikumu projektā jāparedz procedūra uzkrātuves nodošanai tirgū pēc noteiktā perioda beigām.

2. Saistībā ar Noteikumu projekta 9. punktu, kas paredz, ka “Sistēmas operators uzkrātuves uzlādei vai izlādei var pirkt vai pārdot elektroenerģiju tekošās dienas vai nākamās dienas tirgū atbilstoši uzkrātuves ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām”.

Kā minēts, direktīvas 54. panta 1. punktā ir noteikts, ka “pārvades sistēmas operatoram nedrīkst piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt uzglabāšanas iekārtas”. direktīvas 54. panta 2. punktā ir noteikts, ka, atkāpjoties no direktīvas 54. panta 1. punkta, dalībvalstis var atļaut pārvades sistēmas operatoram piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt uzglabāšanas iekārtas, ja ir izpildīti visi direktīvas 54. panta 2. punkta nosacījumi. Direktīvas 54. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts viens no šādiem nosacījumiem: “šādas iekārtas vai palīgpakalpojumi, kas nav saistīti ar frekvences kontroli, ir nepieciešami, lai pārvades sistēmas operatori varētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu attiecībā uz pārvades sistēmas efektīvu, uzticamu un drošu darbību, un tos neizmanto elektroenerģijas piršanai vai pārdošanai elektroenerģijas tirgos”. Direktīvas 66. panta 6. punktā ir noteikts: “Atkāpjoties no 54. panta 2. punkta, Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem pārvades sistēmu operatoriem un ar pārvades sistēmu operatoriem saistītiem uzņēmumiem piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrāšanas iekārtas bez atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras un var atļaut šādām enerģijas uzkrāšanas iekārtām pirkt vai pārdot elektroenerģiju balansēšanas tirgos.”

Eiropas Komisija ir piešķirusi Baltijas valstu sistēmu operatoriem izņēmumu izmantot savas iekārtas balansēšanas tirgū. Tomēr šis izņēmums nedod iespēju pārvades sistēmu operatoriem piedalīties elektroenerģijas biržā ar savām iekārtām nākamās dienas un tekošās dienas tirgos. Tādēļ šāda Noteikumu projektā paredzētā iespēja pārvades sistēmas operatoram veikt tirdzniecību iepriekšminētajos tirgos ar savām iekārtām ir pretrunā ar pareizu direktīvas transponēšanu un elektroenerģijas tirgus dalībnieku konkurences tiesisko regulējumu pārvades sistēmas operatora statusa dēļ.

Pārvades sistēmas operators drīkst iepirkt elektroenerģiju nākamās dienas un tekošās dienas tirgos tikai, lai kompensētu pārvades sistēmā radušos zaudējumus, taču pārvades sistēmas operatoram nevajadzētu piedalīties nākamās dienas un tekošās dienas elektroenerģijas tirdzniecības tirgos citiem mērķiem sava īpašā statusa un pieejamo datu par citiem tirgus dalībniekiem dēļ, kas dod pārvades sistēmas

ypatingo savo statuso ir turimų duomenų apie kitus rinkos dalyvius, kas perdavimo sistemos operatoriui suteikia nepagrįstą konkurencinį pranašumą ir gali sudaryti prielaidas turint informaciją apie kitus rinkos dalyvius nepagrįstai ja naudotis (perdavimo sistemos operatorius skelbia pralaidumus ir prieinamumą, taip pat, turi faktinę informaciją apie gamybos įrangos prieinamumą (didelių generatorių atsijungimus)). Tai galėtų būti laikoma perdavimo sistemos operatoriaus vykdoma prekyba naudojantis viešai neatskleista informacija, kas yra draudžiama pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT) 3 straipsnį. Minėto straipsnio 1 dalies atitinkami punktai netaikomi perdavimo sistemų operatoriams, kai jie perka elektros energiją, kad užtikrintų saugų ir patikimą sistemos veikimą, vykdydami savo įsipareigojimus pagal Direktyvos 2009/72/EB 12 straipsnio d ir e punktus arba Direktyvos 2009/73/EB 13 straipsnio 1 dalies a ir c punktus. Taip pat, tokia prekyba kitos ir einamosios paros rinkose galėtų būti prilyginama tiekimo veiklos vykdymui, kas galimai pažeistų veiklų atskyrimo reikalavimus taikomus perdavimo sistemos operatoriui pagal Direktyvos 43-53 straipsnius. Taisyklių projekte numatyta galimybė perdavimo sistemos operatoriui dalyvauti elektros energijos kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkose nepagrįstai praplečia numatytos išimties taikymą, kadangi prekyba tokioje rinkoje nėra susijusi su perdavimo sistemos operatoriaus atsakomybe užtikrinti saugų ir patikimą sistemos veikimą, todėl Bendrovės vertinimu, yra prieštaraujanti Direktyvos ir REMIT nustatytam reguliavimui.

3. Dėl Taisyklių projekto 6 ir 8 punktų.

Pažymima, kad perdavimo sistemos operatoriai, dalyvaudami balansavimo pajėgumų rinkoje dėl ypatingo savo statuso, t. y. jie yra balansavimo pajėgumų paslaugos užsakytojai, ir turimų duomenų apie kitus rinkos dalyvius, pavyzdžiui, mato kitų rinkos dalyvių pasiūlymus ir kainas, o tai perdavimo sistemos operatoriui suteikia nepagrįstą konkurencinį pranašumą, nes turint informaciją apie kitus rinkos dalyvius gali ja nepagrįstai naudotis. Taip pat Taisyklių projekte turi būti nuostatos užtikrinančios perdavimo sistemos operatoriaus nediskriminacinės, sąžiningos ir skaidrios veiklos sąlygas, kad perdavimo sistemos operatoriaus vykdoma prekyba nebūtų vykdoma naudojantis viešai neatskleista informacija, kas yra draudžiama pagal REMIT 3 straipsnį. Kaip jau minėta, tokia prekyba kitos ir einamosios paros rinkose taip pat galėtų būti prilyginama tiekimo veiklos vykdymui, kas galimai pažeistų veiklų atskyrimo reikalavimus taikomus perdavimo sistemos operatoriui pagal Direktyvos 43-53 straipsnius. Siūloma Taisyklių projekte numatyti, kad perdavimo sistemos operatoriaus kaupimo įrenginio pasiūlymai būtų teikiami už tokią kainą, kad jie būtų aktyvuojami kaip paskutiniai pasiūlymai balansavimo energijos pasiūlymų eilėje (angl. *merit order list*), siekiant, kad perdavimo sistemos kaupimo įrenginiai nekonkuruotų su kitais rinkos dalyviais, neformuotų rinkos kainos ir neiškreiptų rinkos - atitinkamai turėtų būti patikslintos Projekto 6 ir 8 punktuose įtvirtintos formulės.

4. Dėl Taisyklių 10 punkto.

Taisyklių projekto 10 punkte įtvirtinta, kad sistemos operatoriaus išlaidos ir pajamos, atsirandančios pagal šį

operatoriam nepamatotas konkurencijos priekšrocības un var radīt apstākļus nepamatotai informācijas par citiem tirgus dalībniekiem izmantošanai (pārvades sistēmas operators publicē jaudas un pieejamību, kā arī tam ir aktuāla informācija par ražošanas iekārtu pieejamību (lielo ģeneratoru atslēgšana)). To varētu uzskatīt par pārvades sistēmas operatora iekšējās informācijas izmantošanu, kas ir aizliegta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (REMIT) 3. pantu. Minētā panta 1. punkta attiecīgie punkti neattiecas uz pārvades sistēmu operatoriem, kad tie iepērk elektroenerģiju, lai nodrošinātu sistēmas drošu un uzticamu darbību izpildot savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas 2009/72/EK 12. panta d) un e) punktu vai Direktīvas 2009/73/EK 13. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu. Tāpat šāda tirdzniecība nākamās dienas un tekošās dienas tirgos varētu tikt pielīdzināta piegādes darbību veikšanai, kas potenciāli pārkāptu pārvades sistēmas operatoram piemērojamās darbību nodalīšanas prasības saskaņā ar direktīvas 43.–53. pantu. Noteikumu projektā paredzētā iespēja pārvades sistēmas operatoram piedalīties nākamās dienas un tekošās dienas elektroenerģijas tirdzniecības tirgos nepamatoti paplašina paredzētā atbrīvojuma piemērošanu, jo tirdzniecība šādā tirgū nav saistīta ar pārvades sistēmas operatora atbildību nodrošināt drošu un uzticamu sistēmas darbību, tāpēc, Sabiedrības vērtējumā, tā ir pretrunā ar direktīvas un REMIT noteikto regulējumu.

3. Saistībā ar Noteikumu projekta 6.punktu un 8.punktu.

Tiek norādīts, ka pārvades sistēmas operatori, piedaloties balansēšanas jaudu tirgū, sava īpašā statusa dēļ, t.i., tie ir balansēšanas jaudu pakalpojuma pasūtītāji, un ir pieejamie dati par citiem tirgus dalībniekiem, piemēram, redz citu tirgus dalībnieku piedāvājumus un cenas, kas dod pārvades sistēmas operatoram nepamatotas konkurencijas priekšrocības, jo, tā rīcībā esot informācijai par citiem tirgus dalībniekiem, to var nepamatoti izmantot. Noteikumu projektā jāiekļauj arī nosacījumi, kas nodrošina nediskriminējošus, godīgus un pārredzamus pārvades sistēmas operatora darbības apstākļus, lai pārvades sistēmas operatora īstenojama tirdzniecība netiktu veikta, izmantojot iekšējo informāciju, kas ir aizliegta saskaņā ar REMIT 3. pantu. Kā jau minēts, šāda tirdzniecība nākamās un tekošās dienas tirgos arī varētu tikt pielīdzināta piegādes darbību veikšanai, kas iespējami pārkāptu pārvades sistēmas operatoram piemērojamās darbību nodalīšanas prasības saskaņā ar direktīvas 43.–53. pantu. Noteikumu projektā ir ierosināts paredzēt, ka pārvades sistēmas operatora uzkrātuvju piedāvājumi tiktu iesniegti par tādu cenu, lai tie tiktu aktivizēti kā pēdējie piedāvājumi balansēšanas enerģijas piedāvājumu secībā (angl. *merit order list*), lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmas uzkrātuves nekonkurē ar citiem tirgus dalībniekiem, neveido tirgus cenas un nekropļo tirgu – attiecīgi jāprecizē Projekta 6. un 8. punktā noteikti formulējumi.

4. Saistībā ar Noteikumu 10.punktu.

Noteikumu projekta 10. punktā ir noteikts, ka sistēmas operatoram elektroenerģijas pārvades sistēmas

Taisyklių projektą, sistemos operatorius įtraukia į elektros energijos perdavimo sistemos paslaugų tarifus. Pažymėtina, kad toks kompensacinis mechanizmas kaupimo sistemos operatoriui suteiks pranašumą dalyvaujant rinkoje lyginant su kitais balansavimo paslaugų teikėjais (BSP) ir leis su ta pačia įrengtąją galia dalyvauti didesne apimtimi balansavimo pajėgumų rinkoje. Pavyzdžiui, prisiimti didesnę riziką teikiant pavedimus su tikimybe neaktyvuoti viso užsakyto balansavimo pajėgumų kiekio (pvz., esant vienam iškrovimo ciklui per parą - sukauptą 10 MWh kiekį siūlyti didesniam negu 1 val. skaičiui). Įprastiems BSP neišpildžius ir nepatiekus viso užsakyto balansavimo energijos kiekio būtų taikomos finansinės baudos, tačiau kaupimo sistemos operatoriui toks baudų mechanizmas nenumatytas, o jeigu ir būtų numatytas, nuostata suponuoją, kad jo nuostoliai dėl baudų būtų dengiami per perdavimo paslaugos tarifą. Siekdami skaidrumo ir sąžiningos konkurencijos balansavimo pajėgumų rinkoje, bei užtikrinti vienodas sąlygas visiems BSP siūlome Taisyklių projekte numatyti, kad: 1) nuostolis, jei sąnaudos viršija pajamas, nebūtų kompensuojamas iš tarifo; 2) aiškiai įtvirtinti, jog nuo baudų nepateikus balansavimo energijos pasiūlymų visam rezervuotam kiekiui ar neįvykdžius aktyvavimo operatorius negalėtų būti atleistas; 3) kad pastarosios aukščiau minimos baudos operatoriui negalėtų būti kompensuotos iš tarifo.

5. Pateiktame Taisyklių projekte trūksta aprašymo, kokia apimtimi perdavimo sistemos operatorius galės dalyvauti balansavimo rinkoje su planuojamais vystyti kaupimo įrenginio pajėgumais. Neaprašyta, kaip bus valdoma rizika, leidžianti užtikrinti parduoto pajėgumo įsipareigojimą, kad Baltijos perdavimo sistemos operatoriai neišgytų paslaugos, kurios įrenginys negali užtikrinti, nes EU teisės aktai draudžia perdavimo sistemos operatoriaus naudojamam kaupimo įrenginiui prekiauti kitos paros ir einamosios paros rinkose, kas leistų palaikyti reikalingą įkrovimo lygį paslaugos teikimui. Prašome patikslinti ar baterija bus naudojama:

a. Teikiant pasiūlymus visa apimtimi visomis kitos paros rinkos valandomis. Jei taip, prašome pateikti, kaip bus užtikrinamas reikalingas kaupimo įrenginio įkrovimo lygis paslaugos teikimui visoms parduotoms paslaugos valandoms, nedalyvaujant kitos paros ir einamosios paros rinkose.

b. Teikiami pasiūlymai tik ta apimtimi, kas leis užtikrinti pajėgumą visą parą vykdant nepertraukiamą aktyvaciją. Šiuo atveju kaupimo įrenginio talpa (160 MWh) išdalinama 24 valandoms, kurioms teikiama paslauga. Tai reiškia, kad pasiūlymą „aukšty“ galima teikti ne didesnį nei 6,7 MW/h, esant pilnai įkrautai baterijai ir 6,7 MW/h „žemyn“, esant tuščiai baterijai ir simetrinį 3,3 MW/h, esant 50 proc. kaupimo įrenginio įkrovai, kai paslaugos pardavimas vykdomas nepertraukiamai visai parai.

c. Teikiami pasiūlymai su kelių valandų pertraukomis, kurios leis atstatyti baterijos įkrovos lygį (įvardinant iš kur bus įsigijama/parduodama elektros energija), reikalingą užtikrinti paslaugos teikimą. Pasiūlymai teikiami pvz. 12 valandų (ar kitą valandų skaičių), todėl pasiūlymas „aukšty“ gali būti ne didesnis nei 13,3 MW/h kai baterija pilna ir „žemyn“ 13,3 MW/h, kai baterija bus tuščia. Ir

pakalpojumu tarifo įieklauj sistėmas operatoriaus izmaksas un ienākumi, kas rodas saskaņā ar šo Noteikumu projektu. Jāatzīmē, ka šāds kompensācijas mehānisms uzkrāšanas sistēmas operatoram radīs priekšrocības dalībai tirgū, salīdzinājumā ar citiem balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem (BPS) un ļaus tam lielākā apjomā piedalīties balansēšanas jaudu tirgū ar tādu pašu uzstādīto jaudu. Piemēram, uzņemties lielāku risku, iesniedzot pasūtījumus ar varbūtību neaktivizēt visu pasūtīto balansēšanas jaudu (piemēram, viena izlādes cikla diennaktī gadījumā - piedāvāt uzkrāto 10 MWh apjomu uz laiku, kas ir ilgāks par 1 stundu).

Tradicionālajiem balansēšanas jaudas pakalpojumu sniedzējiem (BSP) tiktu piemērotas finansiālas sankcijas, ja tie neizpildītu un nepiegādātu visu pasūtīto balansēšanas enerģijas apjomu, taču šāds sankciju mehānisms uzkrāšanas sistēmas operatoram nav paredzēts, un pat ja tas būtu paredzēts, pastāv pieņēmums, ka tā zaudējumi sankciju dēļ tiktu segti, izmantojot pārvades pakalpojumu tarifu. Lai panāktu pārredzamību un godīgu konkurenci balansēšanas jaudu tirgū un nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus visiem BSP, mēs ierosinām Noteikumu projektā paredzēt, ka: 1) zaudējumi, ja izmaksas pārsniedz ienākumus, netiktu kompensēti no tarifa; 2) skaidri noteikt, ka aktivizācijas operators nevar tikt atbrīvots no sankcijām par balansēšanas enerģijas piedāvājumu neiesniegšanu par visu rezervēto apjomu vai par to neizpildi; 3) ka pēdējie iepriekš minētie sodi nevarētu tikt kompensēti operatoram no tarifa.

5. Iesniegtajā noteikumu projektā trūkst apraksta par to, cik lielā mērā pārvades sistēmas operators varēs piedalīties balansēšanas tirgū, plānojot uzkrātuves jaudas attīstību. Tajā nav aprakstīts, kā tiks pārvaldīts risks, lai nodrošinātu pārdotās jaudas saistības, lai Baltijas pārvades sistēmu operatori neiegādātos pakalpojumu, ko uzkrātuve nevar nodrošināt, jo ES tiesību akti aizliedz pārvades sistēmas operatora izmantotajai uzkrātuvei tirgoties nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, kas ļautu uzturēt nepieciešamo uzlādes līmeni pakalpojuma sniegšanai. Lūdzu, norādiet, vai tiks izmantots akumulators:

a. Iesniedzot piedāvājumus pilnā apjomā visām nākamās dienas tirgus stundām. Ja jā, lūdzu, norādiet, kā tiks nodrošināts nepieciešamais uzkrāšanas iekārtas uzlādes līmenis pakalpojuma sniegšanai visām pārdotā pakalpojuma stundām, nepiedaloties nākamās dienas un tekošās dienas tirgos.

b. Piedāvājumi tiek iesniegti tikai tādā apjomā, kas nodrošinās jaudu visu diennakti, veicot nepārtrauktu aktivāciju. Šajā gadījumā uzkrāšanas iekārtas jauda (160 MWh) tiek sadalīta pa 24 stundām, kurās pakalpojums tiek sniegts. Tas nozīmē, ka piedāvājumu "uz augšu" var iesniegt ne lielāku kā 6,7 MW/h ar pilnībā uzlādētu akumulatoru un 6,7 MW/h "uz leju" ar tukšu akumulatoru un simetrisku 3,3 MW/h ar 50 procentu uzkrāšanas iekārtas maksu, ja pakalpojums tiek pārdots nepārtraukti visu dienu.

c. Piedāvājumi tiek iesniegti ar vairāku stundu intervāliem, kas ļaus atjaunot akumulatora uzlādes līmeni (nosaucot, no kurienes tiks pirktā/pārdota elektroenerģija), kas nepieciešams pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanai. Piedāvājumi tiek iesniegti, piemēram, uz 12 stundām (vai citu stundu skaitu), tāpēc piedāvājums "uz augšu" nedrīkst pārsniegt 13,3 MW/h, kad akumulators ir pilns, un "uz leju" 13,3 MW/h, kad

simetrinį 6,6 MW/h pasiūlymą esant 50 proc. baterijos įkrovai.

Jei yra numatyta paslaugos teikimo užtikrinimo priemonė, kuri vertina paslaugos nepateikimo riziką, prašome ją pateikti Taisyklių projekte, iš kurios būtų aišku, kokia apimtimi (MW) ir kokiam sekančios paros laikui (h) kaupimo įrenginys galės teikti paslaugą, kad būtų užtikrinamas parduotos paslaugos įvykdymas. Jei nenumatyta paslaugos užtikrinimo priemonė, prašome ją numatyti ir aprašyti Taisyklių projekte.

6. Bendros Baltijos šalių balansavimo pajėgumų rinkos taisyklės (toliau – BBCM) apibrėžia tik opciją, o ne pareigą perdavimo sistemos operatoriams ar su jais susijusioms įmonėms naudoti savo įrenginius teikti balansavimo paslaugomis pagal du skirtingus modelius: 1) poreikio sumažinimo resursus (angl. demand reduction resources); ir 2) atsarginius resursus (angl. back-up resources). BBCM 6 straipsnio 2 dalyje³ įtvirtinta, kad poreikio sumažinimo resursai naudojami siekiant sumažinti nepakankamos pasiūlos riziką pajėgumų rinkoje. Bendrovės nuomone, šiuo metu rizikos susijusios su nepakankama pasiūla nėra reikšmingos dėl šių priežasčių: 1) šiuo metu rinkoje yra pakankamai prekvalifikuotų BSP galinčių užtikrinti Baltijos PSO balansavimo pajėgumų poreikį; 2) Bendra Baltijos šalių balansavimo pajėgumų rinka (be Latvijoje esančių poreikio sumažinimo resursų) praktiškai ir sėkmingai veikia jau nuo 2025 m. vasario 9 d. Apibendrinus tai, kas išdėstyta svarstyтина, ar tokia PSO intervencija į rinką naudaujant poreikio sumažinimo resursus būtų pagrįsta ir ar atitiktų BBCM 6 straipsnio 2 dalį. Atsižvelgus į tai, siūlytume atsisakyti Latvijos PSO naudoti kaupimo įrenginius kaip paklausos sumažinimo resursus ir vietoj to jie galėtų būti naudojami, kaip atsarginiai resursai.

Bendrovė siekdama sklandaus bendradarbiavimo prašo, kilus klausimams ar esant papildomos informacijos poreikiui, kreiptis į šio rašto rengėją žemiau nurodytais kontaktais.

akumulatoris ir tukšs. Un simetrisks piedāvājums 6,6 MW/h pie 50 procentu akumulatora uzlādes.

Ja tiek paredzēts pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanas pasākums, kas novērtē pakalpojuma nesniegšanas risku, lūdzam to sniegt Noteikumu projektā, no kura būtu skaidrs, kādā apjomā (MW) un kurā nākamās dienas laikā (h) uzkrātuve varēs sniegt pakalpojumu, lai nodrošinātu pārdotā pakalpojuma izpildi. Ja pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanas pasākums netiek paredzēts, lūdzam to paredzēt un aprakstīt Noteikumu projektā.

6. Baltijas balansēšanas jaudu tirgus (turpmāk tekstā – BBCM) kopīgie noteikumi nosaka tikai opciju, nevis pienākumu, pārvades sistēmu operatoriem vai ar tiem saistītajiem uzņēmumiem izmantot savas iekārtas balansēšanas pakalpojumu sniegšanai atbilstoši diviem dažādiem modeļiem: 1) pieprasījuma samazināšanas resursus (angl. demand reduction resources); un 2) rezerves resursus (angl. back-up resources). BBCM 6. panta 2. daļa nosaka, ka pieprasījuma samazināšanas resursi tiek izmantoti, lai samazinātu nepietiekama piedāvājuma risku jaudas tirgū. Sabiedrības ieskatā, ar nepietiekamu piedāvājumu saistītie riski pašlaik nav būtiski šādu iemeslu dėl: 1) tirgū pašlaik ir pietiekami daudz iepriekškvalificētu balansēšanas jaudu nodrošinātāju (BSP), lai nodrošinātu Baltijas PSO balansēšanas jaudu pieprasījumu; 2) Kopējais Baltijas balansēšanas jaudu tirgus (bez papildu pieprasījuma samazināšanas resursiem, kas atrodas Latvijā) praktiski un veiksmīgi darbojas kopš 2025. gada 9. februāra. Apkopojot iepriekšminēto, ir vērts apsvērt, vai šāda PSO intervence tirgū, izmantojot pieprasījuma samazināšanas resursus, būtu pamatota un vai tā atbilstu BBCM 6. panta 2. daļai. Ņemot to vērā, mēs ierosinātu atteikties Latvijas PSO izmantot uzkrātuves kā pieprasījuma samazināšanas resursus un tā vietā tās varētu izmantot kā rezerves resursus.

Lai nodrošinātu netraucētu sadarbību, jautājumu vai nepieciešamas papildu informācijas gadījumā, Sabiedrība lūdz sazināties ar šīs vēstules autoru, izmantojot zemāk norādītos kontaktus.

Bendrovės vadovė/ Sabiedrības vadītāja

Asta Sungailienė

Tadas Vaitekūnas, tel. nr. +37066221779, el. p. tadas.vatekunas@ignitis.lt

³ https://www.vert.lt/SiteAssets/posedziai/2024-03-14/baltijos_saliu_%2033str1d_38str1d.pdf

"2. The Baltic TSOs may apply demand reduction resources aimed at limiting the risk of insufficient supply in the capacity market, according to Article 32(1)(c) of the EB Regulation and according to national legislation. In the optimisation function, these resources shall be used to reduce the amount of balancing capacity to be procured from primary and backup resources to cover the Baltic TSO demand. Baltic TSOs with demand reduction resources shall not be remunerated for the capacity applied to the optimisation result."/ "2. Baltijas Pārvades sistēmas operatori (PSO) var piemērot pieprasījuma samazināšanas resursus, kuru mērķis ir ierobežot nepietiekama elektroenerģijas piedāvājuma risku jaudas tirgū, saskaņā ar EB regulas 32. panta 1. punkta c) apakšpunktu un atbilstoši nacionālajiem tiesību aktiem. Optimizācijas funkcijā šie resursi tiek izmantoti, lai samazinātu nepieciešamo balansēšanas jaudu apjomu, kas jāiepērk no primārajiem un rezerves resursiem, lai apmierinātu Baltijas PSO pieprasījumu. Baltijas PSO, kas izmanto pieprasījuma samazināšanas resursus, netiek atlīdzināts par jaudu, kas izmantota optimizācijas rezultātā".

